

การสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา

ธนกิจ โคกทอง

Creating photographic arts by conceptualization and semiotic theory

Tanakit Koktong

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Faculty of Industrial Technology, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail address: Tanakitkoktong@gmail.com

Received: December 30,2022; revised: January 30,2023; accepted: February 8,2023

บทคัดย่อ

แนวคิดหรือมโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างผลงานภาพถ่าย ดังนั้นจึงควรมีกระบวนการ ขั้นตอน หลักในการคิดและสร้างมโนทัศน์ที่มีขั้นตอนและรูปแบบที่ชัดเจนเพื่อให้ช่างภาพหรือผู้ที่ทำงานด้านการถ่ายภาพ สามารถใช้เป็นหลักในการปฏิบัติได้ ในการวิจัยนี้ได้นำกระบวนการสร้างมโนทัศน์ ทฤษฎีสัญวิทยา และกระบวนการถ่ายภาพเข้ามาใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่าย โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อคือ 1. เพื่อสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา และ 2. เพื่อศึกษาผลการประเมินกระบวนการและคุณภาพของผลงานภาพถ่าย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน ในการเข้าร่วมกระบวนการ เพื่อสร้างผลงานจำนวน 17 ชุด ชุดละ 5 ภาพ รวมเป็น 85 ภาพ และประเมินคุณภาพของกระบวนการและคุณภาพของผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพจำนวน 10 คน โดยมีผลสรุปออกมาว่ากระบวนการสามารถใช้ในการสร้างผลงานทั้ง 17 ชุดได้โดยมีผลประเมินกระบวนการในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.56 และผลประเมินคุณภาพของผลงานภาพถ่ายทั้ง 17 ชุดอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.16

คำสำคัญ: มโนทัศน์ การถ่ายภาพ สัญญา

ABSTRACT

An idea or concept is essential in creating a photographic portfolio. Therefore, there should be a process, step, main idea in creating a concept that has clear steps and patterns for photographers or those working in photography. can be used as a principle of practice In this research, the process of creating a concept semiotic theory and the photography process is used to create photographic works. It has two objectives: 1. to create photographic works by conceptualization process and semiotic theory, and 2. to study the results of the assessment of the process and quality of photographic works. By using a sample of 17 people to participate in the process. To create 17 works, 5 images each, for a total of 85 images, and assess the quality of the process and the quality of the work by 10 photography professionals. It was concluded that the process can be used to create works of both The results were evaluated at a very high level, with a mean of 4.43 with a standard deviation of 0.56, and a quality assessment of the results of all 17 sets of photographs at a high level at a mean of 4.33 with a standard deviation of 0.16.

Keyword: Conceptualization, Photography, Semiology

บทนำ

ในการเรียนการสอนด้านการถ่ายภาพ ตลอดจนการทำงานด้านการถ่ายภาพ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตของศิษย์เก่าที่ทำงานด้านการถ่ายภาพ พบปัญหาที่สามารถเจอได้บ่อยในการทำงานถ่ายภาพ คือการที่ผู้ถ่ายภาพไม่สามารถสร้างแนวคิดในการถ่ายภาพได้ โดยเฉพาะงานที่ต้องการเน้นแนวคิด (Conceptual art) อย่างงานภาพถ่ายโฆษณาที่ต้องการมีการแฝงนัยการสื่อสารถึงผู้ชม เนื่องจากขาดแรงบันดาลใจ รวมไปถึงวิธีสร้างแนวคิดอย่างมีขั้นตอนและหลักการที่ชัดเจน ส่งผลทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการทำงานล่าช้ามากขึ้นไปจนถึงทางตันของความคิดจนไม่สามารถสร้างผลงานภาพถ่ายชิ้นนั้น ๆ ขึ้นมาได้เลย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดในการสร้างมโนทัศน์ และ ทฤษฎีทางสัญลักษณ์ มาใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่าย เนื่องจากทฤษฎีทั้งสองมีแนวคิดที่สำคัญในการสร้างมโนทัศน์หรือ แนวคิด (Concept) ในการทำงาน และ ทฤษฎีสัญลักษณ์ซึ่งปกติใช้ในการถอดความหมายของงานศิลปะให้ไปสู่การตีความ (Interpretant) อย่างมีชั้นเชิงมากยิ่งขึ้นในการสื่อสารไปถึงผู้ชมผลงาน ซึ่งการที่ผู้สร้างผลงานภาพถ่ายจะได้มาซึ่งแนวคิดในการถ่ายภาพนั้นต้องอาศัยผัสสะเพื่อรับรู้ (Perception) ข้อมูลต่าง ๆ จากการดู การฟัง การดม การลิ้มรส และการสัมผัส ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ เพื่อใช้ในการเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการในการสร้างแนวคิดหรือที่เรียกว่าการสร้างมโนทัศน์ขึ้นนั่นเอง ซึ่งมีขั้นตอนของการสร้างมโนทัศน์ 3 ขั้นตอน (Lovell, K, 1996)

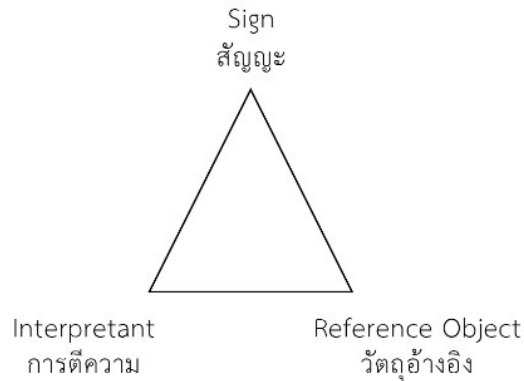
1. การรับรู้ (Perception) คือการให้กลุ่มตัวอย่างไปสร้างการรับรู้ เพื่อหาแรงบันดาลใจในการถ่ายภาพ จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการชมภาพยนตร์ การฟังเพลง การอ่านหนังสือ การท่องเที่ยว การทานอาหาร เพื่อ สร้างการรับรู้จากการดู ฟัง สัมผัส ลิ้มรส การดม แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้มีการควบคุมปัจจัยการรับรู้ โดยการกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้การรับรู้จากการรับชมภาพยนตร์ เนื่องจากภาพยนตร์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย มีการรับรู้ทั้งภาพและเสียงอยู่ด้วยกัน และมีองค์ประกอบทางศิลปะให้ผู้รับชมมองเห็นได้อย่างชัดเจน

2. การย่อ (Abstraction) คือการให้กลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์ฉากที่ประทับใจในภาพยนตร์ที่ได้รับชม เพื่อหาจุดร่วมกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ผ่านการรับรู้มา เช่นการวางองค์ประกอบมุมกล้อง แสงและสีที่ใช้ อารมณ์ของตัวแบบ เป็นต้น โดยผ่านบันทึกผ่านเครื่องมือในการวิจัยแบบฟอร์มการสร้างมโนทัศน์

3. การสรุปครอบคลุม (Generalization) คือการที่กลุ่มตัวอย่างนำการรับรู้จากภาพยนตร์ ที่ผ่านการย่อและวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ แล้วมาสรุปเป็น แนวคิดหรือมโนทัศน์ที่มีความหมายที่ครอบคลุมกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการจะสื่อสารและนำเสนอออกมาเป็นภาพถ่าย ซึ่งมักจะเป็นคำหรือประโยคสั้นๆ หรือที่เรียกกันว่า คอนเซปต์ (Concept) ของงาน

เมื่อผ่านกระบวนการสร้างมโนทัศน์จนได้เป็นแนวคิดแล้วนั้น สิ่งที่ศิลปินใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่ายขั้นตอนต่อไปคือ การใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์ 3 ขั้นตอนคือ สัญลักษณ์ (Sign) วัตถุอ้างอิง (Reference object) และ การตีความ (Interpretant) สัญลักษณ์ (Semiology) เป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยมีนักวิชาการหลายท่านเช่น ชาร์ล เพียร์ส นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน และ เฟอร์ ดินันด์ เดอ โซซูร์ นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ซึ่งปัจจุบันทฤษฎีดังกล่าวได้รับความนิยมในการใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) โดยหลักการในการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างมโนทัศน์ในงานวิจัยชิ้นนี้มีรูปแบบการทำงานดังนี้

1. การตีความ คือการให้ความหมายที่จะสะท้อนไปถึงสิ่งที่เป็นมโนทัศน์หรือแนวคิดหลักของงาน
2. วัตถุอ้างอิง คือสิ่งหรือภาพที่ต้องการให้นึกถึงเมื่อเห็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงาน
3. สัญลักษณ์ คือ สิ่งเสมือนที่ปรากฏบนชิ้นงาน

ภาพ 1 รูปแบบสัญญาณของเพียร์ส (Peirce's Triadic Model)
(ที่มา: Peirce C., 1931)

ซึ่งสัญญาณคือสิ่งที่ช่างภาพจะใช้ในการสอดแทรกไว้ในองค์ประกอบของผลงานภาพถ่าย ใช้ในการซ่อนความหมายและข้อความที่ต้องการจะสื่อเอาไว้ บางสัญญาณสามารถตีความออกมาได้ตรงและชัดเจนตามเจตนาของผู้สร้างผลงาน ในขณะที่บางสัญญาณสามารถตีความออกมาได้หลากหลายและไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้สร้างคิดไว้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ชม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานศิลปะแบบ Conceptual art และกระบวนการถ่ายภาพมี 3 ขั้นตอน (อรวินท์ เมฆพิรุณ, 2552)

1. กระบวนการก่อนการถ่าย คือ ขั้นตอนในการวางแผนในการถ่าย การสร้างมโนทัศน์หรือแนวคิดเพื่อให้เห็นภาพผลงานในขั้นตอนสุดท้ายที่เสร็จสมบูรณ์
2. กระบวนการขณะถ่าย คือ ขั้นตอนในการถ่าย จะเป็นขั้นตอนที่ใช้เทคนิคในการถ่ายภาพ การจัดแสง การปรับตั้งค่าต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์มาใกล้เคียงกับที่ได้อ้างมโนทัศน์ไว้
3. กระบวนการหลังการถ่าย คือ ขั้นตอนหลังจากการถ่ายภาพและได้ภาพมาแล้ว เป็นขั้นตอนในการปรับแต่งภาพ ตกแต่งภาพ เพื่อเสริมให้ภาพเกิดความสมบูรณ์มากที่สุดในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่ายออกมา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าในการสร้างแนวคิดในการสร้างผลงานภาพถ่ายนั้นสามารถทำให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่เรียกว่าแรงบันดาลใจเป็นจุดเริ่มต้น ผ่านกระบวนการสร้างมโนทัศน์จนได้แนวคิด และเข้ารหัสการตีความหมายของภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา และนำไปสู่กระบวนการถ่ายภาพ จนเกิดเป็นผลงานภาพถ่ายที่สมบูรณ์ขึ้นมา ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงต้องการนำแนวคิดทฤษฎีมาผสมผสานให้เกิดเป็นกระบวนการที่มีความชัดเจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานถ่ายภาพได้ โดยนำมาทดลอง ถ่ายทอดใช้กับกลุ่มอาสาสมัคร ในการสร้างผลงานศิลปะภาพถ่ายขึ้น เพื่อพิสูจน์ว่าแนวคิดและกระบวนการในงานวิจัยนี้สามารถช่วยให้ช่างภาพสร้างผลงานภาพถ่ายได้สะดวก และมีการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และมีคุณภาพได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา
2. เพื่อศึกษาผลการประเมินกระบวนการและคุณภาพของผลงานภาพถ่าย

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

- 1.1 การสร้างมโนทัศน์
- 1.2 ทฤษฎีสัญวิทยา
- 1.3 กระบวนการภาพถ่าย

2. ขอบเขตด้านบุคคล

- 2.1 นักศึกษาโปรแกรมออกแบบผลิตภัณฑ์และกราฟิกจำนวน 17 ท่าน โดยได้มาจากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสร้างผลงานภาพถ่าย
- 2.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการถ่ายภาพ 10 ท่าน โดยได้มาจากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับการประเมินคุณภาพผลงานภาพถ่าย

3. ขอบเขตด้านผลงาน

การสร้างผลงานภาพถ่าย ด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา จำนวน 17 ชุด จำนวนชุดละ 5 ภาพ รวมเป็น 85 ภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

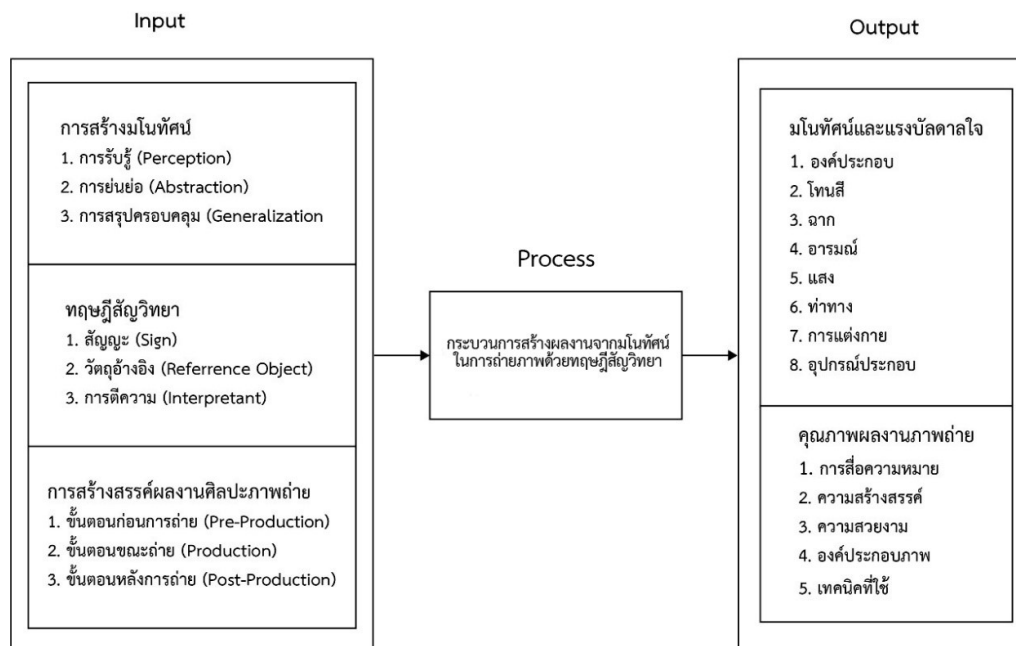
1. มโนทัศน์ ในงานวิจัยนี้หมายถึง ความคิดหรือแนวคิดรวบยอดของงาน สารที่ต้องการสื่อให้กับผู้ชม ที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างผลงานภาพถ่าย โดยเข้ารหัสสัญลักษณ์ใน องค์ประกอบที่สำคัญในการเป็นภาพถ่ายได้ องค์ประกอบ โทนสี ฉาก อารมณ์ แสง ท่าทาง การแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบ ที่มีความสอดคล้องส่งเสริมกับแนวคิดของการถ่ายภาพ

2. การถ่ายภาพ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง กระบวนการสร้างผลงานภาพถ่าย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการถ่าย ขั้นตอนขณะถ่าย และขั้นตอนหลังการถ่าย ตามแนวคิดหรือมโนทัศน์ในการถ่ายภาพและใช้ทฤษฎีสัญวิทยาเป็นเครื่องมือในการตีความหมายของภาพถ่าย

3. ทฤษฎีสัญวิทยา ในงานวิจัยนี้ หมายถึง หลักการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตีความหมายของมโนทัศน์ที่ใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่าย โดยจะใช้การตีความหมายเชิงนัย ในการสะท้อนแนวความคิดของภาพถ่ายออกมาเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นในภาพถ่าย ตามทฤษฎีที่ประกอบไปด้วยตัวของสัญลักษณ์ วัตถุอ้างอิง และการตีความหมาย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระบวนการสร้างมโนทัศน์เพื่อใช้ในการสร้างแนวคิดรวบคิดในการถ่ายภาพ ทฤษฎีสัญวิทยาสำหรับเป็นเครื่องมือในการเข้ารหัสและถอดรหัสความหมายของภาพ และกระบวนการถ่ายภาพ เพื่อใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่าย ที่สามารถวัดผลประเมินผลในด้านคุณภาพได้

ภาพ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การสร้างผลงานศิลปะภาพถ่ายจากการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา โดยได้แบ่งระเบียบวิธีวิจัยออกเป็น 2 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 การสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา ระยะที่ 2 การศึกษาผลการประเมินคุณภาพการสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา

การวิจัยระยะที่ 1 การสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา

1.1 ผลงานภาพถ่ายของผู้วิจัย

กระบวนการสร้างมโนทัศน์

ผู้วิจัยเลือกชมภาพยนตร์ Fifty shade of grey เพื่อใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานและได้ทำกระบวนการสร้างมโนทัศน์ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) รับรู้ผ่านการชมภาพยนตร์โดยผ่านผัสสะ 2 อย่างคือ การมอง และการได้ยิน
2. การย่นย่อ (Abstraction) ผู้วิจัยมีความประทับใจกับฉากความรักกันของพระเอกและนางเอก ในรูปแบบของการนิยมนามรุนแรง (Sadism) ซึ่งเป็นการแสดงออกทางความรักของเพศชาย ที่ฝ่ายนางเอกยินยอมให้กับฝ่ายชาย การยอมทำสิ่งที่พระเอกร้องขอ และประทับใจกับฉากในห้องนอนของพระเอกและเพลงประกอบ I see red ที่ใช้แสงไฟสีแดงในห้อง เหมือนกับความรักที่ร้อนแรง
3. การสรุปครอบคลุม (Generalization) ต้องการให้มโนทัศน์ของงานออกมาเป็นหญิงสาวที่มีความสวยงามแต่งกายแสดงเรือนร่าง และถูกพันนาการร่างกายได้ด้วยความต้องการของผู้ชาย โทนภาพเป็นฉากมืดที่มีแสงสีแดงเป็นแสงบรรยากาศ ตามแนวคิด “ความงามของผู้หญิงที่ถูกพันนาการไว้ด้วยความคิดและรสนิยมทางเพศของผู้ชายในสังคม”

กระบวนการทางสัญวิทยา

1. การตีความ (มโนทัศน์) (Interpretant) ที่ต้องการจะนำเสนอในผลงานภาพถ่ายกำหนดให้เป็น “ความงามของผู้หญิงที่ถูกพันนาการไว้ด้วยความคิดและรสนิยมทางเพศของผู้ชายในสังคม”
2. วัตถุอ้างอิง (Reference object) กำหนดภาพที่ต้องการให้คนดูนึกถึง คือ เครื่องจองจำ เครื่องพันนาการ กุญแจมือโซ่ล่าม
3. สัญณะ (Sign) ในผลงาน ใช้เชือกสีแดง ที่สื่อถึงเลือด ความรุนแรง มาผูกมัดกับร่างกายของหญิงสาว

กระบวนการถ่ายภาพ

1. กระบวนการก่อนการถ่าย วางแผนในการถ่ายภาพ การร่างภาพร่างตามที่ได้คิดไว้ในจินตนาการที่ได้มาจากการสร้างมโนทัศน์และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสร้างสัญญาณในผลงาน
2. กระบวนการขณะถ่ายในขั้นตอนในการถ่าย เลือกใช้อุปกรณ์กล้องเป็นกล้อง Canon RP ซึ่งเป็นกล้องแบบ ฟูลเฟรม ถ่ายภาพด้วยรับไฟล์ RAW เพื่อใช้ในการปรับแต่งภาพในภายหลัง และเลือกใช้เลนส์ที่มีทางยาวโฟกัสที่ 85 มิลลิเมตร ในการถ่ายภาพสตั๊นครึ่งตัว และใช้เลนส์ 40 มิลลิเมตร ในการถ่ายภาพสตั๊นเต็มตัว ใช้ค่า F ที่ 7 ในการถ่ายภาพด้วยแสงแฟลชในสตูดิโอ ติดตั้งฉากถ่ายภาพเป็นผ้าสีดำ และไฟแฟลชสตูดิโอ สองตัว โดยไฟหลัก (Main light) จะใช้กำลังไฟที่สูงประมาณ 1/2 ปิดด้านหลังด้วยกระดาษแก้วสีแดงเพื่ออำนแสง วางห่างจากตัวแบบเอียงไปด้านหลัง 45 องศา และไฟเสริม (Fill light) จะใช้กำลังไฟที่เบาว่าไฟหลักที่ประมาณ 1/8 และใช้กระดาษแก้วสีน้ำเงินปิดด้านหลังเพื่ออำนสี
3. กระบวนการหลังการถ่าย ทำการปรับแต่ง จากที่เลือกถ่ายภาพด้วยระบบไฟล์ RAW เพื่อความยืดหยุ่นในการตกแต่งภาพ ใช้โปรแกรม Adobe lightroom ในการตกแต่งภาพเบื้องต้น เช่นปรับความมืดสว่างของภาพ ปรับในส่วนของค่า High light ของภาพให้ต่ำลงเพื่อดึงรายละเอียดของภาพที่หายไปกับแสงแฟลชคืนมา และปรับในส่วน Shadow ให้สว่างขึ้นเพื่อเผยรายละเอียดของภาพ จากนั้นทำการส่งออกไฟล์ภาพเป็น Jpeg และนำไปตกแต่งรายละเอียดต่อในโปรแกรม Adobe Photoshop เพื่อเก็บวีรร้อยของผิว สีว จุดต่างดำบนผิวด และทำผิวในเนียนเรียบมากขึ้น ทำการใส่เอฟเฟกพิเศษด้วยเทคนิคการทำ Overlay พื้นผิว ละอองฝุ่น หมอกควัน เข้ามาให่ภาพเพื่อให้ภาพดูมีมิติมากยิ่งขึ้น

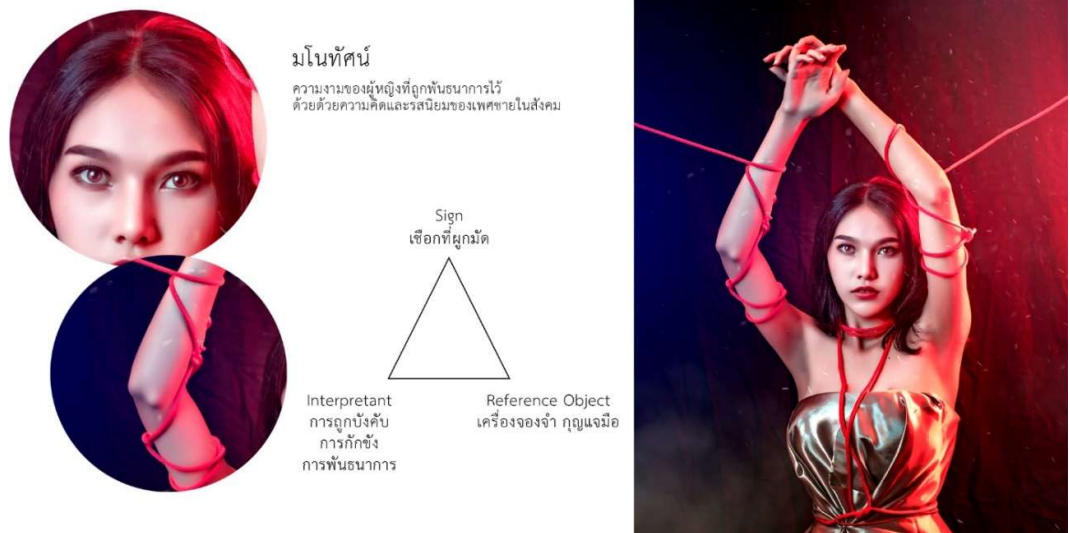

มโนทัศน์

ความงามของผู้หญิงที่ถูกพันธนาการไว้
ด้วยด้วยความคิดและรสนิยมของเพศชายในสังคม

ภาพ 3 ผลงานภาพถ่ายจากการใช้กระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญญาวิทยาของผู้วิจัย

ภาพ 3 ผลงานภาพถ่ายจากการใช้กระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยาของผู้วิจัย (ต่อ)

1.2 การสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยา ของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปะภาพถ่าย

ประชากร คือ นักศึกษาโปรแกรมออกแบบผลิตภัณฑ์และกราฟิกจำนวน 48 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาโปรแกรมออกแบบผลิตภัณฑ์และกราฟิก จำนวน 17 คน จากการเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อใช้เป็นผู้สร้างผลงานภาพถ่าย

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาโปรแกรมออกแบบผลิตภัณฑ์และกราฟิกที่ผ่านการเรียนรายวิชาการถ่ายภาพ และตกแต่งภาพมาแล้วและมีความสนใจในการถ่ายภาพและยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในแผนการเรียนได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบฟอร์มการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา

การพัฒนาเครื่องมือ ทำการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านด้วยการให้ข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดระยะเวลาในการสร้างผลงานแต่ละชุดเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ สำหรับการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา และลงมือปฏิบัติการถ่ายภาพตามแผนการถ่ายภาพที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบฟอร์มการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา มาวิเคราะห์และสรุปในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลการประเมินคุณภาพการสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยาประชากรและกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนการประเมินคุณภาพการสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์

และทฤษฎีสัญวิทยา และคุณภาพของผลงานภาพถ่าย

ประชากร คือผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพ

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพจำนวน 10 ท่าน โดยได้มาจากการใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

แบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพของผลงานภาพถ่าย

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการถ่ายภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการถ่ายภาพ หรือมีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับด้านการถ่ายภาพ เช่น นักวิชาการในสาขาการถ่ายภาพ ศิลปะและการออกแบบ นิเทศศาสตร์ ทัศนศิลป์และสาขาที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายภาพโฆษณา หรือผู้ที่เป็นช่างภาพอาชีพที่มีประสบการณ์ในการทำงานการถ่ายภาพโฆษณามากไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินการสร้างมโนทัศน์ด้วยทฤษฎีสัญวิทยาและคุณภาพของผลงานภาพถ่าย
การพัฒนาเครื่องมือ ทำการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน แบ่งประเด็นที่จะทำการประเมินเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการสร้างมโนทัศน์ ส่วนที่ 2 การประเมินคุณภาพผลงานภาพถ่าย 5 ประเด็นดังนี้ 1. การสื่อความหมาย 2. ความสวยงาม 3. ความสร้างสรรค์ 4. องค์ประกอบภาพ 5. เทคนิคที่ใช้โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับเพื่อวัดระดับความคิดเห็นในด้านคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ

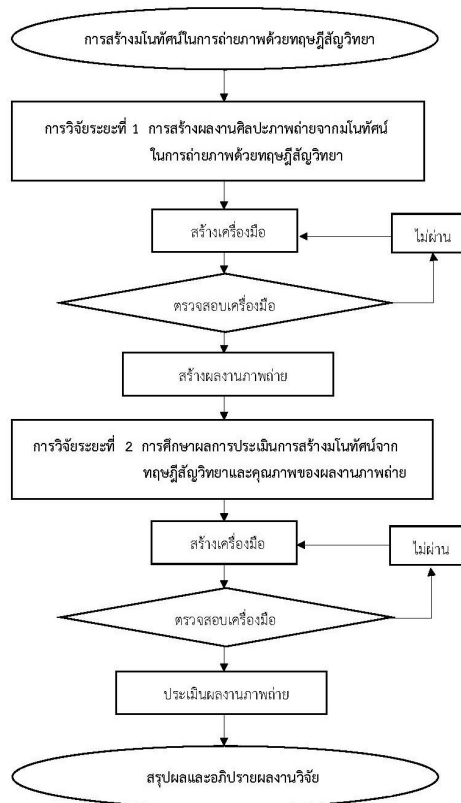
การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบประเมินด้วยตนเอง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพดูผลงานศิลปะภาพถ่ายจากมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยาทั้ง 17 ชุด โดยทำการประเมินผลกระบวนการและคุณภาพภาพถ่ายในแต่ละชุด รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพทั้ง 10 ท่าน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีคุณภาพในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีคุณภาพในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีคุณภาพในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

โดยองค์ประเด็นที่ผลการประเมินอยู่ที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นประเด็นที่มีคุณภาพและนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายค่าสถิติเชิงพรรณนา

ภาพ 4 แผนผังแสดงวิธีการดำเนินการวิจัย

ผลงานภาพถ่ายด้วยกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญญาวิทยาของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 ชุด

ภาพ 5 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 1
ที่มา : ณัฐพร ยมรัตน์, 2564

มโนทัศน์ : ด้านมืดในสถานศึกษา
สัญญะ : ชุดนักเรียน/ความมืด
วัตถุอ้างอิง : นักเรียนในโรงเรียน/สิ่งเลวร้าย สิ่งน่ากลัว
การตีความหมาย : สิ่งเลวร้ายที่มีอยู่ในสถานศึกษา

ภาพ 6 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 2
ที่มา : ภควัต บัวพันธุ์, 2564

มโนทัศน์ : การรังแกคนที่อ่อนแอกว่า
สัญญะ : ขนาดของร่างกาย
วัตถุอ้างอิง : คนตัวเล็ก/คนอ่อนแอ
การตีความหมาย : คนที่ตัวเล็กกว่า อ่อนแอกว่ามักถูกรังแกข่มเหงจากผู้ที่ยิ่งใหญ่กว่า

ภาพ 7 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 3
ที่มา : พิชญะ อินตาโสภี, 2564

มโนทัศน์ : การล่วงล้ำธรรมชาติของเทคโนโลยี
สัญญะ : เทคโนโลยี/คนป่า
วัตถุอ้างอิง : สังคมเมือง/ธรรมชาติ
การตีความหมาย : การพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้ธรรมชาติผิดเพี้ยนไป

ภาพ 8 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 4
ที่มา : รังรัก กาญจนะจันทร์, 2564

มโนทัศน์ : รักที่งามงาม
สัญญะ : ซอมนี่
วัตถุอ้างอิง : ศพ/ความไม่สวย/ความขยะแขยง
การตีความหมาย : คนที่รักที่รูปร่างภายนอกมองไม่เห็นความงามที่อยู่ภายใน

ภาพ 9 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 5
ที่มา : ปฏิภาณ จุ้ยเกตุ, 2564

มโนทัศน์ : ออกสู่แสงสว่าง
สัญญะ : หญิงที่อยู่ในแสง และ ชายที่อยู่ในเงามืด
วัตถุอ้างอิง : สิ่งดี / สิ่งไม่ดี
การตีความหมาย : การหลุดพ้นจากสิ่งเลวร้าย

ภาพ 10 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 6
ที่มา : มหชาธรนนท์ อิ่มฉ่ำ, 2564

มโนทัศน์ : อิสระ
สัญญะ : ปีก
วัตถุอ้างอิง : คนที่มีอิสระในการบิน
การตีความหมาย : คนที่ต้องการมีอิสระในการใช้ชีวิต

ภาพ 11 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 7
ที่มา : จิรายุ จันประภา, 2564

ภาพ 12 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 8
ที่มา : พีระพงษ์ จันทร์อ่อน, 2564

มโนทัศน์ :	เพื่อนในจินตนาการ	มโนทัศน์ :	รักที่ไม่อาจสัมผัสได้
สัญลักษณ์ :	หุ่นนิ่ง	สัญลักษณ์ :	กระจก
วัตถุอ้างอิง :	สิ่งสมมติ	วัตถุอ้างอิง :	การปิดกั้น
การตีความหมาย :	การมีเพื่อนในจินตนาการก็ทำให้มีความสุข	การตีความหมาย :	รักที่แท้จริงบางครั้งอาจไม่ใช่การสัมผัสกัน

ภาพ 13 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 9
ที่มา : สุนิสา มั่นดอน, 2564

ภาพ 14 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 10
ที่มา : ภูธร ใหม่แก้ว, 2564

มโนทัศน์ :	ความลับ	มโนทัศน์ :	ความขยันของคนทำงาน
สัญลักษณ์ :	เงา	สัญลักษณ์ :	คอมพิวเตอร์
วัตถุอ้างอิง :	สิ่งลึกลับ	วัตถุอ้างอิง :	การทำงาน
การตีความหมาย :	คนทุกคนต่างมีความลับที่ไม่อาจเปิดเผยได้	การตีความหมาย :	คนขยันทำงานได้ทุกที่

ภาพ 15 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 11
ที่มา : ณัฐพงษ์ สกฤตย์, 2564

ภาพ 16 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 12
ที่มา : สุทธิพงษ์ นาคี, 2564

มโนทัศน์ :	ความไม่ชัดเจน	มโนทัศน์ :	ความแตกต่าง
สัญลักษณ์ :	ความเบลอ	สัญลักษณ์ :	กีตาร์คลาสสิก/กีตาร์ไฟฟ้า
วัตถุอ้างอิง :	ไม่เห็น ไม่ชัดเจน	วัตถุอ้างอิง :	รสนิยม
การตีความหมาย :	บางคนอยู่ข้าง ๆ กันก็มองไม่เห็นคุณค่า	การตีความหมาย :	แม้ความชอบต่างกันแต่ก็อยู่ร่วมกันได้

ภาพ 17 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 13
ที่มา : สไบทิพย์ สุทธิวงษ์, 2564

ภาพ 18 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 14
ที่มา : จีรัชยา ตะวงษา, 2564

มโนทัศน์ :	คิดถึง	มโนทัศน์ :	พลังชีวิต
สัญลักษณ์ :	ภาพถ่าย	สัญลักษณ์ :	ดอกทานตะวัน/พระอาทิตย์
วัตถุอ้างอิง :	ความทรงจำ	วัตถุอ้างอิง :	ธรรมชาติของดอกไม้
การตีความหมาย :	การมองดูภาพถ่ายและอยู่ในที่ที่เคยไปก็ทำให้คิดถึงความทรงจำเก่า ๆ ที่เคยมี	การตีความหมาย :	ความรักก็เหมือนกับพระอาทิตย์ที่มอบแสงให้กับดอกทานตะวัน

ภาพ 19 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 15
ที่มา : ทิวิธต์ ประทุมนาถ, 2564

ภาพ 20 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 16
ที่มา : ญัฐพล จอมแก้ว, 2564

มโนทัศน์ :	ความคิดถึง	มโนทัศน์ :	คนแปลกหน้า
สัญลักษณ์ :	ภาพถ่าย	สัญลักษณ์ :	กล่องคลุมหัว
วัตถุอ้างอิง :	ความทรงจำ	วัตถุอ้างอิง :	หน้ากาก
การตีความหมาย :	ความทรงจำไม่เคยจากไปไหนไกลแต่ไม่ได้อยู่ใกล้ก็ยังคงคิดถึง	การตีความหมาย :	แม้จะรักกันแต่บางครั้งก็เหมือนเป็นคนแปลกหน้ากัน

ภาพ 21 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 17
ที่มา : อนุชา นุ่มทอง, 2564

มโนทัศน์ :	เพื่อนที่ดีที่สุดคือตัวเอง
สัญลักษณ์ :	เงาตัวเอง
วัตถุอ้างอิง :	ร่างจำลองในจินตนาการ
การตีความหมาย :	ในทุกช่วงเวลาของชีวิตตัวเองคือเพื่อที่ที่ดีที่สุดเสมอ

ตาราง 1 ผลประเมินกระบวนการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญวิทยา

กระบวนการ	ค่าเฉลี่ยการประเมินกระบวนการ N=10	
	$\bar{X}$	S.D
1. กระบวนการสร้างมโนทัศน์		
1.1 การรับรู้ (Perception)	4.40	0.52
1.2 การย่นย่อ (Abstraction)	4.10	0.74
1.3 การสรุปครอบคลุม (Generalization)	4.50	0.53
ผลรวมกระบวนการสร้างมโนทัศน์	4.33	0.60
2. กระบวนการเข้ารหัสมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยา		
2.1 สัญณะ (Sign)	4.70	0.48
2.2 วัตถุอ้างอิง (Reference object)	4.20	0.63
2.3 การตีความ (Interpretant)	4.70	0.48
รวมกระบวนการเข้ารหัสมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยา	4.53	0.53
ผลรวมการประเมินกระบวนการสร้างมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยา	4.43	0.56

จากตาราง 1 พบว่าผลการประเมินในกระบวนการสร้างมโนทัศน์ ด้านการรับรู้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.52 การย่นย่ออยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.74 และการสรุปครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.53 ผลรวมในส่วนของการสร้างมโนทัศน์อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.60 ทั้งสามด้านไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในส่วนของการเข้ารหัสมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยา ด้านสัญญะอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.48 ด้านวัตถุอ้างอิงอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.63 ด้านการตีความอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.48 ผลรวมในส่วนของการเข้ารหัสมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยาอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.53 ทั้งสามด้านไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปผลประเมินกระบวนการสร้างมโนทัศน์ด้วยวิธีทางสัญวิทยาอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.56 ทั้งสองกระบวนการไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 ผลประเมินคุณภาพผลงานภาพถ่ายจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญญาทั้ง 17 ชุด

ผลงาน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลงาน		ผลงาน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลงาน N=10	
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 1	4.32	0.16	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 10	4.43	0.14
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 2	4.40	0.17	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 11	4.34	0.18
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 3	4.42	0.16	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 12	4.38	0.16
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 4	4.40	0.15	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 13	4.31	0.21
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 5	4.40	0.15	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 14	4.23	0.14
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 6	4.33	0.14	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 15	4.20	0.15
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 7	4.38	0.15	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 16	4.21	0.12
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 8	4.25	0.13	ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 17	4.23	0.10
ผลงานภาพถ่ายชุดที่ 9	4.40	0.14			
ผลรวมค่าเฉลี่ยคุณภาพผลงานทั้ง 17 ชุด				4.33	0.15

จากตาราง 2 พบว่าคุณภาพผลงานภาพถ่ายจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพด้วยทฤษฎีสัญญาทั้ง 17 ชุด อยู่ในระดับมากทุกผลงาน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20 – 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.10 - 0.21 ผลงานที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพสูงที่สุดคือผลงานภาพถ่ายชุดที่ 10 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.14 และ ผลงานที่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพน้อยที่สุดคือผลงานภาพถ่ายชุดที่ 15 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.15 ผลรวมค่าเฉลี่ยคุณภาพของผลงานทั้ง 17 ชุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.15 ผลงานทั้ง 17 ชุดมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 3 ผลประเมินคุณภาพผลงานในแต่ละด้านของผลงานทั้ง 17 ชุด

คุณภาพในแต่ละด้าน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพในแต่ละด้าน N=10	
	$\bar{X}$	S.D
1. การสื่อความหมาย		
1.1 ผู้ถ่ายสามารถสื่อความหมายได้เหมาะสม	4.30	0.15
1.2 ผู้ชมสามารถตีความหมายได้อย่างถูกต้อง	4.35	0.17
ผลรวมด้านการสื่อความหมาย	4.33	0.16
2. ความสวยงาม		
2.1 ความสวยงามจากท่าทางและอารมณ์ของตัวแบบ	4.32	0.15
2.2 ความสวยงามของเครื่องแต่งกาย	4.34	0.15
2.3 ความสวยงามของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก	4.30	0.20
2.4 ความสวยงามของโทนสีและแสง	4.32	0.17
ผลรวมด้านความสวยงาม	4.32	0.17
3. การจัดองค์ประกอบ		
3.1 องค์ประกอบภาพมีความเหมาะสม	4.42	0.19
3.2 องค์ประกอบสามารถสร้างความโดดเด่นน่าสนใจ	4.34	0.11
ผลรวมด้านการจัดองค์ประกอบ	4.38	0.15
4. ความสร้างสรรค์		
4.1 ความสร้างสรรค์ของผลงาน	4.28	0.14
4.2 สร้างสรรค์ชุดผลงานได้อย่างมีความต่อเนื่องกัน	4.36	0.19
ผลรวมด้านความสร้างสรรค์	4.32	0.17
5. เทคนิคที่ใช้		
5.1 ความเหมาะสมของเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายภาพ	4.29	0.17
5.2 ความเหมาะสมของเทคนิคที่ใช้ในการตกแต่งภาพ	4.35	0.18
ผลรวมด้านเทคนิคที่ใช้	4.32	0.18
ผลรวมคุณภาพในแต่ละด้าน ของผลงานทั้ง 17 ชุด	4.33	0.16

จากตาราง 3 พบว่า ผลประเมินคุณภาพผลงานในแต่ละด้านของผลงานทั้ง 17 ชุด ในด้านการสื่อความหมาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.04 ด้านความสวยงาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.17 ในด้านการจัดองค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.06 ในด้านความสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.05 ในด้านเทคนิคที่ใช้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.04 ผลรวมคุณภาพในแต่ละด้านของผลงานทั้ง 17 ชุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.04 ผลประเมินคุณภาพในแต่ละด้านของผลงานทั้ง 17 ชุดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาพ 22 ภาพผลงานภาพถ่ายชุดที่ 10

รายละเอียดในการสร้างผลงานและการวิเคราะห์ผลงานภาพถ่ายชุดที่มีผลการประเมินสูงที่สุด

กระบวนการสร้างมโนทัศน์

ผู้ถ่ายภาพเลือกรับชมภาพยนตร์เรื่อง Freelance ห้ามป่วย ห้ามพัก ห้ามรักหมอ เพื่อใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานและได้ทำกระบวนการสร้างมโนทัศน์ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) รับรู้ผ่านการชมภาพยนตร์โดยผ่านผัสสะ 2 อย่างคือ การมอง และการได้ยิน
2. การย่อ (Abstraction) ผู้ถ่ายภาพมีความประทับใจในความจริงจัง ขยัน และความบ้าในการทำงานของตัวเองที่แม้ต้องแลกมาด้วย เวลาในชีวิต สุขภาพ และชีวิตก็ตาม ดังนั้นจึงทำการย่อสิ่งที่ต้องการสื่อ มาอยู่ในองค์ประกอบของภาพถ่ายได้แก่ สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่ส่วนตัวอย่างเช่นห้องน้ำ และสถานที่เสี่ยงอันตรายถึงชีวิตเช่นท้องถนน สระว่ายน้ำ

การสรุปครอบคลุม (Generalization) ผู้ถ่ายภาพต้องการแสดงออกทางผลงานด้วยการแสดงให้เห็น 5 กิจกรรม ที่เกี่ยวกับสุขภาพ เวลาความเป็นส่วนตัว และอันตรายถึงชีวิตในการทำงาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความขยันของคนทำงาน

กระบวนการทางสัญลักษณ์

1. การตีความ (มโนทัศน์) (Interpretant) ที่ต้องการจะนำเสนอในผลงานภาพถ่ายกำหนดให้เป็น “คนขยันทำงานได้ทุกที่”
2. วัตถุอ้างอิง (Reference object) กำหนดภาพที่ต้องการให้คนดูนึกถึง คือ ภาพของคนทำงาน
3. สัญลักษณ์ (Sign) ในผลงาน ใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ที่สื่อถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน

กระบวนการถ่ายภาพ

1. กระบวนการก่อนการถ่าย วางแผนในการถ่ายภาพ ติดต่อนางแบบ อธิบายแผนการถ่ายภาพให้ทีมงานทราบจากการการร่างภาพร่างตามที่คิดไว้ในจินตนาการที่ได้มาจากการสร้างมโนทัศน์และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสร้างสัญญาณผลงาน

2. กระบวนการขณะถ่าย ในขั้นตอนในการถ่าย เลือกใช้อุปกรณ์กล้องเป็นกล้อง Canon 6D ซึ่งเป็นกล้องแบบฟูลเฟรม ถ่ายภาพด้วยรับไฟล์ RAW เพื่อใช้ในการปรับแต่งภาพในภายหลัง และเลือกใช้เลนส์ที่มีทางยาวโฟกัสที่ 24-105 มิลลิเมตร ในการถ่ายภาพกลางแจ้งด้วยแสงธรรมชาติ ใช้ค่า F ที่ 4 และค่า F ที่ 7-11 ในการถ่ายภาพด้วยแสงแฟลชโดยใช้แฟลชหัวค้อนจำนวน 1 ตัว เชื่อมต่อกับ อุปกรณ์สั่งการแฟลชไร้สาย (Wireless flash trigger) และแผ่นเจลย้อมสีแฟลช

3. กระบวนการหลังการถ่าย ทำการปรับแต่ง จากที่เลือกถ่ายภาพด้วยระบบไฟล์ RAW เพื่อความยืดหยุ่นในการตกแต่งภาพใช้โปรแกรม Adobe Lightroom ในการตกแต่งภาพเบื้องต้น เช่น ปรับความมืดสว่างของภาพ ปรับในส่วนของค่า High light ของภาพให้ต่ำลงเพื่อดึงรายละเอียดของภาพที่หายไปกับแสงแฟลชคืนมา และปรับในส่วน Shadow ให้สว่างขึ้นเพื่อเผยรายละเอียดของภาพ จากนั้นทำการส่งออกไฟล์ภาพเป็น Jpeg และนำไปตกแต่งรายละเอียดต่อไปในโปรแกรม Adobe Photoshop ในภาพที่โน้ตบุ๊กลอยอยู่กลางอากาศ ใช้วิธีการตั้งกล้องกับขาตั้งแล้วถ่ายฉากเปล่าไว้ก่อน 1 รูป แล้วจึงให้นางแบบเข้าฉากพร้อมกับผู้ช่วยช่างภาพมาประกอบโน้ตบุ๊กให้ลอยแล้วจึงนำไปตัดต่อด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์แล้วทำการตัดต่อภาพอีกครั้งด้วยการลบผู้ช่วยช่างภาพออกโดยการซ้อนภาพฉากเปล่า ๆ เข้าไปแทนที่

สรุป

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ

1. ในการสร้างผลงานภาพถ่ายด้วยมโนทัศน์จากทฤษฎีสัญญาวิทยาทั้ง 17 ชุด จำนวน 85 ภาพ ที่ได้จากกระบวนการสร้างมโนทัศน์โดยใช้สัญญาวิทยาโดยใช้การตีความย้อนกลับในมุมมองของผู้สร้างผลงาน สามารถที่จะนำมาใช้ในการสร้างผลงานได้จริงและมีคุณภาพในระดับที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพยอมรับ โดยมีกระบวนการ 2 กระบวนการ คือ กระบวนการสร้างมโนทัศน์จำนวน 3 ขั้นตอน คือการรับรู้ (Perception) การย่นย่อ (Abstraction) และการสรุปครอบคลุม (Generalization) โดยในงานวิจัยนี้กำหนดให้การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างทุกคนคือการดูภาพยนตร์ และนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ขึ้นมา จากนั้น นำมโนทัศน์ที่ได้มาใช้กับทฤษฎีสัญญาวิทยาเพื่อทำการเข้ารหัส (Decode) ความหมายของผลงานผ่าน 3 ขั้นตอน คือ การตีความ (Interpretant) วัตถุอ้างอิง (Reference object) สัญญา (Sign) จนได้ออกมาเป็นชุดผลงานภาพถ่ายจำนวน 5 ผลงาน

2. ผลการศึกษาผลการประเมินกระบวนการและคุณภาพของผลงานภาพถ่าย ผลการประเมินกระบวนการอยู่ในระดับดีที่ค่าเฉลี่ย 4.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.56 โดยผลงานทั้ง 17 ชุด เป็นผลงานที่มีคุณภาพทั้งในด้านการสื่อความหมาย การสร้างสรรค์ ความสวยงาม องค์ประกอบภาพ และเทคนิคที่ใช้ มีผลการประเมินโดยรวมในทุกด้านของผลงานทั้ง 17 ชุด อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.16 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการสร้างผลงานภาพถ่ายได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่ากระบวนการถ่ายภาพโดยใช้กระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญญาวิทยามาใช้ ช่วยให้ผู้สร้างผลงานศิลปิน หรือช่างภาพ สามารถสร้างผลงานที่มีการคิดเชิงซับซ้อน และสามารถกำหนดแนวคิดของงานได้อย่างมีรูปแบบมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงคุณภาพของผลงานอยู่ในระดับที่มีคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายภาพ จากภาพถ่ายผลงานทั้ง 17 ชุด มีความสอดคล้องกันในประเด็นของ การสร้างสรรค์ของผลงาน และประเด็น ความเหมาะสมของเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายภาพ ที่มีผลการประเมินต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากจุดสำคัญของผลงานอยู่ที่การสื่อความหมาย ของผลงานที่จะสื่อและเน้นให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผลงาน และ สัญญา ที่ซ่อนไว้ในผลงาน ซึ่งมีมากกว่าการสร้างสรรค์และเรื่องของเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายภาพ และในด้านของกระบวนการการสร้างมโนทัศน์นั้น ในด้านการรับรู้ (Perception) เป็นจุดที่ไม่สามารถควบคุมได้ในการวิจัยนี้แม้จะมีการกำหนดสื่อในการสร้างการรับรู้ให้เป็นภาพยนตร์เหมือน ๆ กันก็ตาม ก็มีการตีความหมายและเลือกใช้สัญญาณที่สื่อถึงความหมายใส่ลงไปในผลงานที่แตกต่างกัน แม้จะรับชมภาพยนตร์เรื่องเดียวกันก็ตาม สอดคล้องกับบทความเรื่อง สัญญาศาสตร์ กับ ภาพแทนความ ของ เถลิง พัฒโนภาส ที่กล่าวไว้ว่า “กระบวนการสร้างและเข้าใจ “ความหมาย”. การวิเคราะห์ทางสัญญาศาสตร์ตระหนักถึงสถานะ หรือบทบาท (position or role) ของแต่ละคน ที่อาจทำหยาความคิดว่าสิ่งใด ๆ อาจมีความหมายตายตัว หรือมีเพียงหนึ่งความหมาย หรือมีความหมายเป็นสากล และด้วยเหตุนี้ อัตวิสัย (ของแต่ละคน) ย่อมก่อให้เกิดพลวัตของความหมายของภาพ

หรือวัตถุ. วิธีสำคัญอันหนึ่งที่เรอาจตระหนักถึงนัยสำคัญของอัตวิสัยได้ จากข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อศึกษาลึก ๆ ลงไป เราจะพบว่า กระบวนการรับรู้ (perception) หรือการ “อ่าน (reading)” ภาพหรือวัตถุใด ๆ ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคม ด้วยมุมมองเช่นนี้ เราอาจเห็นได้ว่า แก่นของการวิเคราะห์ทางสัญศาสตร์อยู่ที่ การตระหนักรู้ว่าทัศนธรรม (visual culture) และวัตถุธรรม (material culture) ล้วนถูกใส่รหัส (code) เอาไว้” (เถกิง พัฒโนภาส, 2551) ซึ่งกระบวนการวิจัยนี้เป็นเพียงวิธีการสร้างผลงานภาพถ่ายที่เป็นแนวทางในการให้ผู้สร้างผลงาน สามารถนำเอา อัตวิสัย ตามการรับรู้ของตนเอง มาเปลี่ยนเป็น มโนทัศน์ในการสร้างผลงานภาพถ่ายได้อย่างมีขั้นตอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

วิจัยนี้เป็นการสร้างรูปแบบและกระบวนการในการทำงานด้านการถ่ายภาพวิธีหนึ่งเท่านั้น ในการนำงานกระบวนการสร้างมโนทัศน์และทฤษฎีสัญวิทยาจากการวิจัยไปใช้ เนื่องจากขั้นตอนของการรับรู้ (Perception) ของแต่ละคนนั้นเป็นเรื่องของอัตวิสัย ของผู้สร้างเอง จึงอาจมีการรับรู้และตีความออกมาได้ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับบุคคล ก็จะมีส่งผลให้ การย่อ (Abstraction) และ การสรุปครอบคลุม (Generalization) เปลี่ยนไปตามบุคคลไปด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดปัจจัยควบคุมในการใช้สิ่งเร้าในการสร้างการรับรู้เหมือนกันนั่นคือภาพยนตร์ แต่ในการทำวิจัยครั้งต่อไปสามารถใช้สื่ออื่น ๆ ในการเป็นสิ่งเร้าในการสร้างการรับรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ได้ เช่น การฟังเพลง การอ่านหนังสือ ได้เพื่อเป็นการขยายขอบเขตในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สร้างผลงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น จนไปถึงการนำเอากระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับการสร้างผลงานรูปแบบอื่น ๆ เช่น การวาดภาพ งานจิตรกรรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2542). การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.

เถกิง พัฒโนภาส. (2551). สัญศาสตร์กับภาพแทนความ. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 57(1), 35-50.

อรวิทย์ เมฆพิรุณ. (2552). 3Step Photography สรรค์สร้างภาพสวยในสามขั้นตอน. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.

Lovell, K. (1996). *Education Psychology and Children*. Great Britain for University of London Press.

Peirce, C. (1931–58). *Education* Charles Hartshorne, Paul Weiss & Arthur W Burks. Cambridge, MA: Harvard University Press.